

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fl. Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fl.
Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.

Főszerkesztő és laptulajdonos:

Rákosi Jenő.

Szerkesztőség: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz. Telefon 54-63.

Kiadóhivatal: VIII. ker., József-körút 5. sz.

A kiadóhivatal telefonjai: Előfizetés 55-95. Elárusítás 55-53. Apróhirdetés 55-95. Hirdetés 55-53. Könyvkiadó 55-53. Igazgató 61-04.

Roosevelt.

Budapest, ápr. 18.

Talán legjobban jellemzem, ha azt mondom, hogy az északamerikai Egyesült-Államok volt elnökét a szívek fejedelmi pompájával fogadta Magyarország és a magyar főváros. Nem fantasztikus látványosságok és diadalkapuk vártak rá, csak az amerikai és magyar zászló testvéri ölelkezése, azután nép, nép és nép. A társadalom minden rétege, minden rend és rang, kor és nem, öregek és gyermekek, papok, urak, tanítók és falusi népek. Mind tele szívvvel, barátsággal, őszinteséggel és örömmel. És a lelkek e tavaszi áradata mind jobban nőtt és dagadt, magával ragadva nevezetes vendégünket is, a ki nem talál nyomatékos amerikai angol szótárában elég és megfelelő szót arra, hogy örömeinek, meghatottságának és barátságának méltó kifejezést tudjon adni.

Érdekes, tanulságos és szerencsés látogatás ez, melyet valamiképpen meg kell örökíteni. Legjobban talán úgy, ha követjük amerikai barátaink példáját, a kik annak idején egy vaskos kötetben közreadták Kossuth Lajos körútjának följegyzéseit: hol járt, hol mit mondott, beszédeit és egész utját. Mert nekünk Roosevelt látogatása egy értékes dokumentum, a melyre jogunk lesz hivatkozni s fogunk is, büszkeséggel és önérettel.

Följegyzésre méltó dolog, hogy Bécsből való átjövetele oly markánsan, oly meghatározottan történt, hogy benne kifejezésre jutott, szinte éreztette, hogy egy országból egy másik országba lép. Egy szuverén területről egy másik szuverén területre. Ámbar a mi Bécsben legjobban megragadta a figyelmét, már az is két magyar dolog volt: a vadászati kiállítás magyar része és a magyar húszárság. De azért tudta is, meg érezte is, hogy Pozsonyban egy másik világba, egy másik erkölcsi kötelékbe, egy más nemzet területére lép.

Tudósítónk elmondanak róla bőven és mindent. Nekünk hálás figyelmünket kettő ragadja meg az ittlétével kapcsolatos dolgok köréből: egyik a vendéglátó gazda, a nemzet; a másik maga a vendég: Roosevelt, a mit beszél.

Kézről-kézre adják, szóval és kézszorítással üdvözlük: a polgármesterek, Héderváry gróf miniszterelnök, Apponyi Albert, az egyik ellenzék vezére, József királyi herceg. Itt reggeliz, ott ebédel, egy magyar főúr vállalkozik elegáns automobilján kocsisának, Kossuthot, a ki beteg, meglátogatja, egyszóval együtt találja, élvezi és becsüli magát a nemzetet, a melynek e jeles és kiváló férfaira nézve e pillanatokban nincsen

párt, nincsen program, nincsen kétféle nézet, nincsen meghasonlás. Egyesülnek abban, hogy korunk egyik legnevezetesebb férfiát a nemzet nevében fogadják, megbecsüljék és abban a diszben és tisztességben részesítsék, mely minden felsőbbrendű célokért küzdő társadalomtól őt megilleti. Kormány és társadalom együtt van, egy asztalhoz ül, egy palackból koccint s a kortések disszonáns rikoltozása nem ér föl abba a magasságba, a hová ők fölemelkedtek.

Ez is hozzájárul azoknak a nyilatkozatoknak a tüze emeléséhez, melyek elhangzanak Roosevelt ajkáról. Mert, saját nyilatkozata szerint ítélve, ő nem azt mondja el, a mit egyik-másik udvarias gazdája a fülébe sugdos, hogy Hunyady János, meg Zrinyi, meg Moriamur, meg Kossuth és Deák és Széchényi. Ő saját bevallása szerint megtanulta és tudja a magyar nemzet történetét, sőt azt mondja, nem művelt ember, a ki ezt a történetet figyelmére nem méltatja. Azt mondja, cowboyok közt nőtt fel, a mi megfelelne a mi csikóslegényeinknek s azért is érdekelte őt az a lovas-nemzet, a mely Árpáddal bejött és itt a nyugati civilizációnak nagy szolgálatokat tudott tenni mint nemzet. Tudja históriánkból, hogy a magyar mindig szabadságszerető nemzet volt. Szerethetné-e, becsülhetné-e, ünnepelhetné-e, a hogy beszédeiben teszi, ha nem tudná, hogy ma is az, ha nem tudná, hogy e nemzet mai küzdelmei is csak az alkotmányos szabadságért, a nemzet szabadságáért folynak.

Nagy dolog az, ha ezt a mi szent igazságunkat, annyi európai rágalom és becsmérlés után egy oly férfiutól halljuk, a ki bár koronázatlanul, csak népe bizalmának a koronájával fején egyik legnagyobb és leghatalmasabb államalakulás élén állott, a ki tehát nem rágalmazó ujságcikkekből és kétes jellemű szolgálatot teljesítő pamfletekből szerezte rólunk s törekvéseinkről szóló információit, hanem egy birodalomnak nagy megbízhatóságáról híres diplomáciája útján. Ez adja meg Roosevelt nyilatkozatainak nagy becsét: ő megtanulta multunkat és valódiságában látta és ismerte meg jelenünk törekvéseit. Melyik magyar ember nem volna hajlandó imádságos könyvébe tenni a következő mondatokat, melyeket az országházban az interparlamentáris konferencia magyar csoportjához intézett:

Az önök ősei az érdem, hogy azokat a támadásokat visszaverték, a melyek a nyugati kultúra ellen a barbarizmus világából jöttek, mert az önök őseinek teste állította meg a barbarizmus haladását. Washington népe a nyugati nagy városokban ma is csodálattal adózik az önök nagy, bátor, nemes királyai, Erdély, a Duna jobbpartja és balpartja dicső harcosai, és

ama győzelmes számos csata iránt, a melyet megvívta. (Lelkes éljenzés és taps.) *Nincs illusztrisabb történelem, mint a magyar nemzet történelme. Én ismerem ezt a történelmet és nem tartanám magamat művelt embernek, hogy ha nem ismerném.* (Éljenzés.) Áttérve arra, a mit Apponyi gróf mondott, uraim, önök és én egy ponton állunk, mert a morális politikai küzdelemnek főelvei minden országban ugyanazok: *küzdelem a szabadságért, a szabadelvűségért és egyszersmind az erkölcsiségért, és végül a vallási küzdelem, a mely egy erkölcsös országnak mindig az alapja. Mindazok az eszmék, a melyekért én küzdöttem az Egyesült-Államokban, szimbolizálva voltak nemcsak az Egyesült-Államokban, hanem Magyarországon is. Én küzdöttem főleg az arany szabadság elvéért, az igazságért, az ember és ember között való egyenlőségért, a nyilvános ügyekben való föltétlen tisztességért és a polgárok szociális javaiért. Kerülnünk kell egyrészt a reakcionáriusok törekvéseit, a kik minden jónak előrehaladását meg akarják gátolni: de másrészt kerülnünk kell azt, hogy félrevezettessünk a fantasztikus látványok által.*

A fantasztikus látványok!

Nem találja-e ki minden ember, hogy melyek azok?

Az ő politikai hitvallása a szabadság, szabadelvűség, erkölcsösség és a vallás, a mely az erkölcsös országok alapja. A mi ezen túl megy, ott kezdődnek a fantasztikus látványosságok. Ilyen látvány az, hogy a ki a nemzet szabadságáért küzd, a mely egyedül adja meg az egyes ember szabadságának a nagyobb értéket: az feudál-agrárius. Mert itt egy egyenlő, titkos választójog meríti ki a szabadság fogalmát abban a fantasztikus táborban, a mely a nemzet jogairól lemond csak azért, hogy minden ember kivétel nélkül titkon szavazhasson. A ki pedig, mint Apponyi gróf, Rooseveltnek méltó barátja, mer valamit a vallására is adni s becsben tartja még a felekezeti oktatás intézményeit is: az nekik fekete jezsuita és ultramontán. Ezekről a fantasztaktól óvja Roosevelt hallgatóit, mert való, hogy ezeknél türelmetlenebb, erőszakosabb és zsarnokibb hajlamu társaságot alig lehet találni a civilizált világrészekben.

Óvakodjunk tehát tőlük, a kik történetünket, melyeket vendégünk oly szózatossan magasztal; és a kik történeti hagyományainkat ócsárolják, hőseinket lebecsülik. Dózsa Györgyöt ismerik el egyetlen magokhoz méltó históriai alaknak: óvakodjunk ezektől a fantasztikus látványosságoktól és emelkedjünk önönmagunk, multunk, elődeink és hivatásunk megbecsülésének arra a magaslatára, a hová amerikai vendégünk emelt föl bennünket.

Mert ez nem egy mámorba ejtett jövevény, ez egy amerikai szív, amerikai elme, amerikai jellem; ez egy férfiú, a ki birodalmakat kormányzott; a ki világtörténeti eseményeket intézett el a szavával, szavának súlyával. Az ő szava

nem veszitheti el ezt a döntő nagy súlyát akkor sem, a mikor rólunk, a mikor a magyar történetről, a mikor a magyar nemzetről tesz tanuságot. Egy félvilág meghamisított és méreggel megitatott véleményeért kárpótol bennünket ez egy ember nemes tanuvallomása, mert több erkölcsi súly és emberi igazság van benne, mint félrevezetett millióknak fölületességében.